

ЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKASI XALQ TA'LIMI VAZIRLIGI

**МИНИСТЕРСТВО НАРОДНОГО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ
УЗБЕКИСТАН**

**JIZZAX DAVLAT
PEDAGOGIKA INSTITUTI
AXBOROTNOMASI**

№ 2-2013

ilmiy – uslubiy jurnal

Yilda 4 marta chop etiladi

**ВЕСТНИК ДЖИЗАКСКОГО
ГОСУДАРСТВЕННОГО
ПЕДАГОГИЧЕСКОГО
ИНСТИТУТА**

интилайётган Ўзбекистон учун ҳам алоҳида аҳамият касб этади, деб ўйлаймиз. Ўзбекистоннинг геосиёсий ўрни, бой табиий ресурслари ва бошқа иқтисодий ҳамда ижтимоий, интеллектуал салоҳияти унинг манфаатдор кучлар томонидан ахборот урушининг объекти сифатида қаралишига бефарқ қараб бўлмайди.

“Аслида, ҳаётнинг ўзи турли-туман ғоялар курашидан, баҳсу-мунозаралардан иборат. Тараққиётнинг маъно-мазмун, керак бўлса, фалсафаси ҳам шунда. Аммо, ҳамма гап ҳар қандай таҳдид ёки таҳлика олдида ваҳимага тушмасдан, ана шу кураш ва синовларга доимо тайёр, огоҳ ва сергак бўлишидир”,-деган эди Президентимиз Ислом Каримов.

Хулоса шуки, бугунги таҳликали ва мураккаб замонда ғоялар кураши ахборот киёфасида тақдим этилиши, айти пайтда, уларни қай даражада қабул қилиш ёки қилмаслик халқимиз, айниқса, ёшларимизнинг ғоявий катъиятлилик ва сергаклигига кўп жихатдан боғлиқ. Ахборот урушида кимнинг аслида ким эканлигини билмаслик маглуб бўлиш демақдир. Шу маънода ҳар қандай ахборот таҳдидларига доимо зийраклик билан муносабатда бўлиш зарур. Бу эса ҳар қандай ғоявий таҳдидларга ғоя билан курашишни такозо этади. Миллий мафкурамиз тарғиботини янада такомиллаштириб, миллатимизни, унинг таянчи бўлган ёшларимизни тўғри ахборот билан тез ва ўз вақтида таъминлаш, жамоатчилик фикрини тўғри шакллантириш ана шундай долзарб вазифа ҳисобланади.

АДАБИЁТЛАР

- [1]. Каримов И.А. Юксак маънавият – енгилмас куч. –Т.: Маънавият, 2008 йил
- [2]. Умаров Б.З. Глобаллашун зиддиятлари. – Т.: Маънавият, 2008 йил.
- [3]. Sholte J. Rethinkind Globalization. London, 2000
- [4]. Глобализация: сущность, проблемы, перспективы. (Материалы «круглого стола»)/ Под общ. Ред.д.и.н., профессора В.А. Михайлова и д.ф.и.н., профессора В.С. Буянова. М.: Книга и бизнес. - РАГС. 2003г.

Жиззах давлат педагогика институти

Қабул санаси
02.07.2013

Ж.Норбеков. К вопросу глобализации и информационной угрозы, атакже обеспечения информационной безопасности.

В данном исследовании анализируются вопросы, связанные информационной угрозой и безопасностью в условиях глобализации. Так как в современном мире идёт борьба за овладение сознанием людей, становится всё более актуальной и многогранной. В статье рассматривается место нашей страны в этом сложном процессе и рекомендуются методы и способы обеспечения информационной стабильности, а также укрепления независимости Республики Узбекистан в условиях информационной войны.

J.Narbekov. On the question of globalization formation pollution and information security.

This article considers the issues of information security and in terms of globalization. Because in today's world there is a struggle for the possession of people's minds, it becomes more and more important and multifaceted. The article examines the place of our country in this complex process and recommended methods and ways to ensure the stability of the information, and strengthening the independence of the Republic of Uzbekistan in the information war.

УДК :372.143.03

ТУРИЗМ ИҚТИСОДИЙ ВА ИЖТИМОЙ ГЕОГРАФИЯНИНГ ТАДҚИҚОТ ОБЪЕКТИ СИФАТИДА

М.Р.Усманов

Туризм – ишлаб чиқариш кучларини ривожлантириш, жойлаштириш, меҳнат ресурсларидан оқилона фойдаланиш ва аҳоли ижтимоий муаммоларини ҳал этишда, шунингдек, дам олиш, соғломлаштиришда муҳим аҳамиятга эга. Мазкур фаннинг кўпгина қирралари билан республикамызда мутахассислар шуғулланган. Аммо мамлакатимизда ушбу йўналишнинг назарий ва амалий асослари махсус йўналиш сифатида СамДУ география бўлими олимлари А.Абдулқосимов, А.Раҳматуллаев, С.Аббосов, Н.Маматқуловлар илмий ишларида

кўриш мумкин. Айниқса, бу соҳа бўйича республикада биринчи бўлиб М.Усмонов томонидан кенг қўламли ўрганилган ва унинг назарий асослари, объекти, предмети, илмий жиҳатлари тадқиқ этилган.

Қадимдан кишилар дунёни ўрганиш ва билиш ҳамда бетакрор бўлган ҳудудларни кўришга кизиқиб, сафар ва саёҳатларга турли мақсадларда чиқишган. Улар ўзлари учун номаълум ҳудудлар, шаҳар ва қишлоқлар, тоғлиқлар, текислиқлар, дарё ва денгизларнинг гўзал манзараларидан завқ олишган. Ушбу масалалар билан иқтисодий ва ижтимоий географиянинг муҳим бир қисми туризм географияси шугулланади. Бинобарин, географиянинг ўзи ҳам ҳудудийлик билан боғлиқ бўлиб, барча буюк географик кашфиётлар, саёҳатлар асосида амалга оширилган. Шундай экан, туризм география билан чамбарчас боғлиқ.

Анъанавий иқтисодий географиянинг ижтимоийлашиб бориши жараёнида қатор ноишлаб чиқариш соҳалари географияси вужудга келмоқда. Шулардан бири туризм географияси бўлиб, у рекреация географиясининг асосида ёки баъзи олимлар фикрича, унинг бир қисми сифатида ривожланиб келаётган янги йўналишидир (Солиев А, 2003 й). Туризм географияси ўз моҳият ва мазмунига кўра ижтимоий географияни ўрганиш объекти ҳисобланади. Чунки, унинг вужудга келиши энг аввало, кишиларнинг бўш вақтидан самарали фойдаланиши, хордиқ чиқариши ва маънавий озуқа олиши билан боғлиқ. Айни вақтда туризм географиясининг иқтисодий жиҳатлари ҳам йўқ эмас. Сабаби туристик фаолият натижасида мамлакатлар миллий иқтисодиётида катта даромад олинмоқда.

Бинобарин, туризм географиясини иқтисодий ва ижтимоий география фанининг муҳим бир қисми даражасида кўриш мақсадга мувофиқдир. Туризмни иқтисодиётнинг асосий тармоғи сифатида қараганда унинг тўртта асосий ҳудудий бўғинлари ёки босқичларини ажратиш мумкин: халқаро, миллий, минтақавий ва маҳаллий туризм. Бу ерда биз учун энг аҳамиятлиси минтақавий туризм ҳисобланади. Зеро, айнан шу даражада туризмни ташкил этиш ва ривожлантириш учун ташкилий ва ҳуқуқий асослар мавжуд.

Туризм географияси фанида туристик раёнлаштиришнинг илмий-услубий масалалари тўлалигича ҳал этилмаган. Ушбу муаммонинг ўз ечимини топмагани мазкур фаннинг шаклланиш босқичида эканлигидан далолат беради. Айниқса, туристик раёнлаштириш омиллари, раёнлар классификацияси ва типологияси, уларнинг ҳудудий туристик мажмуа ёки тизимлар билан муносабати каби назарий масалалари келажакда бу борада изланишлар олиб боришни таққоза этади.

Ўзбекистон Республикасида миллий туризмни юксалтириш учун минтакаларда туристик имкониятлардан самарали фойдаланиш лозим. Жиззах вилоятида туризмни ташкил этиш ва ривожлантириш учун имкониятлар катта. Шу ўринда, Жиззах шаҳрининг туристик салоҳияти жиҳатидан дунёда ўзига хос мавқега эга эканлиги ҳаммага аён. Айни вақтда вилоят туманларидаги мавжуд туристик объектларнинг ҳам катта сайёҳлик салоҳиятига эга эканлигини таъкидлаш жоиз.

Айни вақтда қишлоқ туманларида, тоғ ва чўл ҳудудларида рекреация, спорт, ов, диний туризм, экотуризмни ривожлантириш учун тегишли шарт- шароитлар яратиш лозим. Минтақада истиқболли маршрутларни ишлаб чиқиш, мавжуд туристик объектларни илмий жиҳатдан баҳолаш, уларни муҳофаза қилиш, вилоятда туризмнинг турли йўналишларини ташкил этиш катта амалий аҳамиятга эга.

Модомики, макроиқтисодиётнинг ҳар қандай соҳасини ривожлантириш замирида фуқароларнинг, аввало, моддий ва маънавий фаровонлигини ошириш ётар экан, Ўзбекистон миллий туризмни ривожлантириш ва келажакда ушбу тармоқни ривожлантириш учун минтакалар туризм салоҳиятидан самарали фойдаланиш муҳимдир. Олиб борилган изланишларнинг умумий жиҳатлари, мақсад ва вазифаларидан келиб чиққан ҳолда қуйидаги тақлиф ва мулоҳазаларни кўрсатиш мумкин:

- Туризмни иқтисодиётнинг муҳим тармоғи сифатида ривожлантириш учун ушбу соҳага кенг йўл очиш ҳамда уни илмий жиҳатдан чуқурроқ ва батафсил ўрганиш мақсадга мувофиқ. Бу ўринда республикада янги шаклланиб келаётган туризм географиясига кенг эътибор қаратиш лозим.

- Минтакаларда туризм индустрияси ва инфратузилмасини шакллантириш, улар билан боғлиқ масалаларга эътибор қаратиш лозим. Бу борада Самарқанд, Жиззах, Тошкент, Бухоро,

Хоразм, Сурхондарё, Қашқадарё ва Фарғона водийи ҳамда бошқа вилоятларда мазкур соҳага жиддий ёндашиш талаб этилади.

- Минтака сайёҳлик инфратузилмасини шакллантириш ва ривожлантириш, туманларда маданий ва маиший, комм-уникация ва бошқа хизмат турларини кенгайтириш, туристик объектларга борувчи йўлларни таъмирлаш ва ободончилик ишларини олиб бориш ҳамда кадрлар тайёрлашга эътиборни кучайтириш керак.
- Вилоятда туризм соҳасида фаолият кўрсатаётган тадбиркорлар, фирма ва корхоналарнинг истиқбол режасини тузишда кўп мақсадли сайёҳлик йўналишларини ташкил этиш лозим. Бунинг учун вилоятнинг барча туманларида қулай туристик маконни шакллантириш ва мавжуд туристик объектлардан самарали фойдаланишни йўлга қўйиш талаб этилади.

АДАБИЁТЛАР

- [1]. Каримов И. “Ўзбекистон XXI асрга интилмоқда”. - Т.: Ўзбекистон, 1999 й.
- [2]. Баранский Н.П. Научные принципы географии. – Москва: Мысль. 1980 г.
- [3]. Солиев А., Қаршибоева Л. Иқтисодий географиянинг назарий ва амалий масалалари. – Тошкент, 1999 й. – 180 б.
- [4]. Солиев А., Усмонов М. Туризм географияси. Монография. – Самарканд, 2005 й.
- [5]. Интернет маълумотлари.

Жиззах давлат педагогика институти

Қабул санаси
02.07.2013

Усмонов М. Туризм как объект исследования экономической и социальной географии

В данной статье рассмотрены вопросы туризма как объекта изучения экономической и социальной географии.

Usmanov M. Tourism as an object of studying economic and social geography

This article is about tourism, which is investigated as a research object of social economical geography.

УДК : 375.517.7

ПОСТМОДЕРНИЗМ РОМАНИ (УМБЕРТО ЭКО) ИЖОДИГА ЧИЗГИЛАР

М.Холбеков

Умберто Эко (Umberto Eco) – медиевист олим, адиб ва файласуф. У 1932 йил Италиянинг Пьемонт вилоятига қарашли Александрия шаҳрида таваллуд топган. Ҳозирда Милан шаҳрида яшайди. Турин санъат университетини тамомлаган, дастлаб телевиденияда, сўнгра “Эспрессо” (L’Espresso) газетасида шарҳловчи бўлиб ишлаган. Кейинчалик санъатшунослик илми билан машғул бўлиб Турин, Милан, Флоренция, Болонья университетларида архитектура назарияси ва эстетикаси фанидан дарс берган, хозир ҳам шу фандан маърузалар ўқийди. Умберто Эко дастлаб медиевист олим сифатида ўзининг ўрта асрлар тарихи, санъати ва семиотика (юнон: semeion-белги, аломат) илмига бағишланган тадқиқотлари билан танилган эди. Ўтган асрнинг етмишинчи йиллари АҚШнинг Гарвард университетида семиотика фанидан маърузалар ўқийди. 80-йилларда олимни Европадаги Оксфорд, Кембридж, Сорбонна, Саламанка каби номдор университетлар маъруза ўқишга таклиф этади.

Умберто Экога жаҳоний шухрат келтирган биринчи асари – “Атиргул номи” (Il Nome della Rosa) романи бўлди. Ушбу асар франциялик кинорежиссёр Жан-Жак Анно томонидан муваффақиятли экранлаштирилгач янада машҳур бўлиб кетди. “Атиргул номи” – ғалати кўринишдаги нозиктаъб услубда битилган фалсафий рамзларга бой ҳикоя ва тавсифлар, адабий ва маданий тасаввурларнинг пинҳоний кўринишлари, детектив ва тарихий роман жанрларининг қоришиб кетуvidан юзага келган бестеллер роман бўлиб, тез орада сершовкин

АНИҚ ВА ТАБИЙИЙ ФАНЛАР

Абдуллаев Ў.Р. Ярим фазода каттик фундаментли плитага тортилган эластик пластинканинг тебраниши.....	3
Бекмурадов Қ.А., Мамарауфов О.А., Бекмурадов Д.Қ. Автомагистралда видеоназоратнинг интеллектуал тизимида видеотахлил алгоритмлари.....	6
Мавлонова С., Махаммадиев Д., Аберкулов Э. Ширин жўхори (sorghum saccharatum) нинг биокимёвий ва фармакологик хусусиятлари.....	11
Султанов М.М., Абдурахманов Э., Гиллаев С.У. Кислородни термокаталитик усулда аниклаш.....	13
Шамсиев А.Ш., Зойиров К.А. Компьютер технологияси олий мактабда бўлажак мутахассисларнинг график тайёргарлигини жадаллаштириш омили.....	17
Qarshiboyeva N.H., Naydarov B. Shotara (Fumaria 1.) turkumi tarkibida uchraydigan kimyoviy moddalar.....	21
Қаршиев Э.Б., Исхакова К.М., Жўлбоев Т.А. ПАК, ПАК-1, К-4 полиэлектrolитлар билан силикагелни сорбцион тузилишини ўрганиш.	24
Қодиров Ғ., Ҳайдарова Г. Айдарқўл соҳилидаги ўсимликлар деградациясининг кучайиши ва унинг олдини олиш чора-тадбирлари.....	28
Husanova F.A., Alishev Sh.A. Hosila oldida parametr qatnashgan differensial tenglamalar sistemasining asimptotik yechimi.....	30

ИЖТИМОИЙ – ҒУМАНИТАР ФАНЛАР

Жўраев Ж. Муъаққад санъати	33
Жўраев Ж. Ҳофиз Хоразмийнинг Иброҳим Султонга бағишланган марсияси ҳақида.....	35
Жўраев О., Жўраев К. “Тинди анинг даврида рўйи замин...”.....	40
Касимова Ф.С. Тилнинг шахс шаклланишидаги ўрни.....	44
Маматов А.Э., Болтаева Б.И. Ўзбек тилида фраземик неологизмлар.....	46
Норбеков Ж. Глобаллашув ва ахборот таҳдиди ҳамда ахборот хавфсизлигини таъминлаш масаласига доир.....	49
Усманов М.Р. Туризм – иктисодий ва ижтимоий географиянинг тадқиқот объекти сифатида.....	52
Холбеков М. Постмодернизм романи (Умберто Эко ижодига чизгилар).....	54
Ғозиев С. Шайбонийлар даврида сиёсий вазият ва давлат бошқаруви.....	60
Ҳакимов Қ.М. Антропонимларнинг худудий хусусиятлари ҳақида.....	66
Ҳамракулов Т.Н. Конституциявий назорат тизими ва баъзи давлатларда уларнинг хусусиятлари. (Австрия ва Германия федератив Республикалари мисолида).....	68

ТАЪЛИМ ВА ТАРБИЯ НАЗАРИЯСИ АСОСЛАРИ

Абдурасулов Р., Султонов Б., Муродуллаев С. Талаба спортчи шахсининг психик жараёнини ўрганиш методлари.....	74
Кавылова Т.С., Дарвишова Г.К. Чет тили ўқитувчисининг дарс жараёнидаги педагогик маҳорати ҳақида.....	76
Қим О.А. Ҳамкорлик технологияси бўйича кичик гуруҳларда таълим беришнинг хусусиятлари.....	79
Маматкулов Ф. Ёшларни ахлоқий, маънавий руҳда тарбиялашда оиланинг ўрни.....	81
Муқимов М.О. Касбий таълим фанларини ўқитишда ахборотли таълим муҳитидан фойдаланиш.....	83
Пардасва З.Д., Ходжиметова Д.Д. Иқтидорли ўқувчилар интеллектуал таълимни ташкил этиш муаммолари.....	87